

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:			
Egy évre	10 kor. — fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Fél évre	5	Fél évre	8 . . . . .
Negyed évre	2	Negyed évre	4 . . . . .
Egy óra	—	Egy óra	1 . . . . .
	Egyes szám ára 4 fillér.		

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **HJ. MÓRIZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többnapos megjelenő hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Várad és Debreczen.

— Válasz a Nagyváradi Naplónak. —

A volt debreczeni diáknak, egykor kollegámnak, kedves barátomnak, Ady Endrének együtt töltött idők emlékeül megküldöttem közelebb megjelent szerény történelmi munkáskamat, „Vidékiek beköltözése Debreczenbe 1564—1640 között” címűt. Ő ezt érdemtelennül jeles könyvnek nevezi.

Debreczen pedig, kiszakítva könyvecskéből két-három tételt, ezek miatt ugyanekkor becstelenti.

Engedelmet kérek Ady barátom! A szeretet, amelylyel Debreczen irányában eltelve vagyok és az igazság szeretete, amely mint mindenkor, ugy most is vezérelvem, parancsolja, hogy a Nagyváradi Naplónak aug. 1 en megjelent számában a „zsiros város”-ról olvasható ironikus elmélkedéseidre válaszoljak.

Még pedig felelni szándékozom arra

1. Milyen volt Debreczen élete a török világban és azután?

2. Mennyi szenvedés, sanyargatás árán „zsirosodott és gazdagodott” Debreczen.

3. Miképen teljesítette a multban és teljesíti most, nemzeti hivatását?

A méltányosságra kérem a Nagyváradi Napló tekintetes szerkesztőségét, sziveskedjék ama támadás után helyet adni a védelemnek is.

„Micsoda nehéz viharok száguldoztak azután (1562 után) keresztül Nagyváradon. Itt tombolta ki magát minden veszedelmes ember, amely az egész országot sanyargatta!” így kiált fel (a—e) barátom. „Debreczen pedig folytatja tovább — aránylag nagy nyugodtsággal élt, növekedett és öregedett.”

Én nem akarom letagadni Váradnak szenvedéseit, se török fegyverektől lett elpusztulását, ezt a nagy nemzeti katasztrófát. De az bizonyos, hogy Várad az erdélyi fejedelmek kormányzó pálczája alatt hosszú ideig, még száz évnél tovább, egészen 1660-ig, kivéve a 1556-ik és 1598-dik évi sikertelen ostromokat, meglehetősen nyugodalomban és bátorságban élt. Ellenben Debreczen már 1560 körül a töröknek behódolni kényszerült s 130 évig nyögte a súlyos török igát.

Ettől fogva hányszor megsarcolták, minden vagyonából kifosztották mozlim és keresztény nyuzó-rabló hadak, úgy hogy lakosságának néha nem maradt meg egyebe a pusztá életnél! Hányszor elemészttette házát egyik legveszedelmesebb ellensége: a tűz!

Lakosságát hányszor megtizedelte, meg is felezte a rettenetes dögball! Már (a—e) által idézett munkám-

ban is kifejeztem, sokkal nagyobb bevándorlás sem volt volna elégséges a pestisek okozta ember veszteséget pótolni

Csak a legsúlyosabb csapásokat említem.

1561. Bebek György, 1564 elébb Balassa Menyhért, később Schvendi Lázár dulják és fosztogatják ki irgalmatlanul.

1564. A város java része a templommal és scholával együtt porrá ég.

1565. Székely Antal nyiri pajkosai, latrai rohanjak meg, égetik; a feltört boltokból pénz, ezüst marhat, bécsi, krakai, Törökországból került portékákat többet mint harmadfélszáz ezer forint értőt visznek el zsakmányul. (Egy forint ekkor 8—10 mai forint értékének felelt meg.)

1594. A tatárok dühöngésétől roppant váltságdíj által lehet megmaradása.

1598. Mikor a török Váradot vivja, hasonlóképen nem kevés szorongatás, fizetés és egyéb nyomoruság esik a városra.

1604. Belgiojsai Barbani gróf, Rudolf generális keves híján 30.000 frtot csikar ki a debreczenieknek.

1640. A város jobban épült részei Piacz utczával együtt, háromszáz két házak megégnék.

1660. Szejdi basa irtóztató kegyetlenséggel, amiért gyujtogató, öldöklő kurtánjai elől a vidéki falvak és a hajduk elfutottak s egy részüket Debreczen befogadta, száz ezer tallérig megsarcolja a várost.

Mig Várad ostroma folyt, Ali basának negyvenezer, a Tihájának, a tatárok vezéreinek ismét 19236 tallért kénytelen fizetni minden ajándékokon kívül. Ismét a Várad alól Debreczenig portyázó tatárok, cserkeszek, törökök kétszáz arany patkó pénzt zsarolnak rajta. Ismét Ali basa egész hideg öszön debreczeniekkel építeti romlodozásából a várad várát.

1662. Huszain basa a város szabad akaratjából adott ajándékokon kívül erőszakkal és fortélyozással 6395 tallérnyi kárt tesz a városnak. Ugyanezen évben a Temesvárott végbement új behódolásnál tizezer tallérban állapítja meg a negyvezér Debreczen szerződött adó summáját, meg a szolnoki hid fenntartása kötelezettségében. Mig az erdélyi adó 1800 frtból és 1500 kőből lisztből áll, mely a székelyhidi vár őrségének jár.

1663. Százezer tatar, moldvai és havasalföldi sereg három napig élelmezte magát Debreczenel. A Cham és a vajdák, meg az őrzésre felfogadott csauzok megint sok ezer tallért elvisznek a városból.

1664. Kuczuk várad basa a szentgyörgynapi adóban bevitt 4000 tallért zsebre vágja és ezt a derék semmát a debreczeniek kénytelenek még egyszer megfizetni. — A szatmári németörtség generalja, Cobrea ur pedig 1500 aranyat zsarol, a német császár irányában tanusított hűség jeléül.

Erről a nyomoruságos nyolcz eszten-

dőről írta Bartha Boldisár, a város azon időbeli krónikása:

„Az elmúltakról mondhatom, hogy ha e város népe ez előtt nyolcz esztendővel úgy által láthatta volna a megmaradás mellett rea következő nyomoruságot, a sok károknak teljesíthetlenségét, magát bujdosásra adta volna.

Őt becsületes ember e nyolcz év alatt megöletett, sokan vereségeket, tömlőczöztetéseket szenvedtek. Kevés, ki ezekben nem köstölt volna valamit. Csak maga kezeivel, akit kiolvasott a város, computálva, sokkal többre megyen haromszazezer forintoknál. Ezen kívül a maga magyar nemzetéből álló nyuzó fosztók tolvajkodással, hatalmaskodással, amit elprédáltak, ennek számát sokkal felyül haladja.”

Hiányos volna e válaszul adott történelmi szemle, ha (a—e) barátomnak figyelmébe nem ajánlanám épen e helyen az alább elmondandó eseményeket, amelyek egyforman hozzátartoznak Debreczen és Nagyvárad történetéhez.

Ahogy Várad török kezébe jutott, a várad magyar lakosság tekintélyes része követte Debreczenbe, vagy tán megelőzte, a debreczeniek 200 szekezen ide szállított vitéz őrséget s a kapitulációval megsemmisült váradai ref főiskola diáksáát.

Debreczen pedig, ez az (a—e) által lekritizált, becsmerelt város, megnyitá vendégszerető hajlékát az ősi tűzhelyéről kibujdosott váradai nép előtt. Ambár a falvakról már elébb ide menekült szegénység, beszorult nyomorgó predikátorok tartása is ugyancsak terhes volt; sőt, amint Szejdi basa már megmutatta, veszedelemmel is járt a vendégszeretet erénye.

A várad basa, Huszain pedig Biczó István főbíróót öt tanácsbeli társával együtt 1661-ben Váradon erősen megverette, és tömlőczbe hanyatta, — mivelhogy a Debreczenbe menekült nádudvariak s egyéb vidékiek be nem mentek hozzá parancsolatjára is.

Jó másfél éve mult már, hogy a váradiai debreczeni felebarátjaik házában vonták meg magukat, amikor Huszain basa szép ígéretekkel kezdi visszacsalogatni őket. — Üzente, Várad egyik utcáját magyarral akarja megültetni. Biztatja hát őket, templomot hagy építeni, harangot is tartani. Debreczen városának pedig Váradon a Sz. Márton utcájában elvett haza helyett Olaszi nevű hostátban, amelyet a debreczeniek 1662-ben a magok fájából, a magok verejtekés munkájából tapasztos palánkkal erősítettek meg — más hízat ígér.

Am a törökkel való együttlakástól idegenkedő váradiai nagyobb része még 1663-tavaszan is Debreczenben tartózkodik. Most már a basa elébb Vásárhelyet, majd Szőlöst jelöli ki lakóhelyökül. Hit levelet ad, a

* Csanálosi István tanácsbeli a II. Rákóczi György seregét Lengyelországba követő debreczeni társzekerekkel együtt odaveszett. Ignát András másod bíró Jenő környéken a tatárok megölt k Szapanos Tökés David tanácsbelit, ki hidasinálásra rendelt polgártársait kísérté, többet magával együtt utközben a tatárok levágták. Vigkedvű Mihály főbíró Váradon Szimán basa megfojtatta.

melyben a váradi, szőlősi, custosi, valffi, alpári földeket nekik conferálja. A templomot valamint akarják, felépíthetik. Egy vízi malmot, minden jövedelmével, korcsmát is ígér, a telegdi vasárt is inkább Szőlősrre hozza. Csak menjenek.

E mellett igen szorongatja a várostul (t. i. Debreczentül) külön akarja adóztatni őket. A debreczeni bíró utján keményen parancsolja: Csak egy is a váradiak közül el ne menjen (másfelé), ha kinek közzülök szekerek vagyon, mindjárt mindenestül menyenyenek, akiknek szekerek, járó marhájok nincsen, a bíró adjon szekeret alájok. Ha pedig csak egy is elmegyjen benne, erős török hitre mondotta, két ezer tallért veszen érte a városon.

Folytassam-e tovább: milyen volt az az irigyelt „aranylag nagy nyugodtsággal való éles, növekedés és öregedés?”

A keserűség pohara még mindig nem telt meg csordultig.

1675. Mert Debreczen a bujdosó magyarságot, a kuruczokat befogadta, reá tör a labancz Strassoldó és tömérdek zsákmány nyal esillapítja boszuját, kinesszomját.

1681. A város deli utcáin — az alsó járáson — 1900 házat megemeszt a tűz.

1685. Caraffa, az eperjesi hóhér, soha el nem felejthető executiójával írja be gyűlöletes nevét Debreczen évkönyveibe. — A lakosságtól kipréselt sarcz és hónapokig a városban kvártélyozó gyalog és lovas regimentek tartása, féktelen prédálása által okozott kár meghaladta az egy millió nyolczszázezer frtot, miből csak egy dénár is meg nem térült soha.

Azután, Ady barátom! Debreczen története néhány évig megint szorosán összeforr Várad történetével. Bármiként kicsinyled is Debreczent, — e város polgársága nem megvetendő módon vette ki részét Várad visszavivásának nagy és győztes munkájából.

Az ostromot megelőző években a hanyatló oszman hatalmat immár ütő-verő császári seregekből 6, 8, nem ritkan 16 lovas ezrednek adott téli szállást, élelmezést Debreczen. Ez még az 1688. évi irtóztató saskajárás csapása nélkül is roppant súlyos teher volt volna.

1691. Várad első ostromához Debreczen állandóan 500 heti szerest tartozott állítani segítségül a császári hadaknak; ugyanoda elégséges lisztet, bort, abrakot, sok ezer zsák gyapjút, hordókat, targonczákat, egyéb ostromló szereket szállítani. Ez a kötelesség háramlott Debreczenre 1692-ben is, amikor Heisler Donát másodszer vette ostrom alá Váradot és vissza is vivta.

Közben pedig az első ostrom félbehagyása után majd hogy agyon nem verik Váradon a felbőszült törökök a szultán elleni pártütéssel, engedelmességgel, adó elmulasztással vádolt Debreczen város berendelt főbráját és néhány öregebb esküttjét. Négy evről hátrányban maradt 40 ezer tallérnyi adót, penzül, gabonában, abrakban hamarosan be is hajt elődeinken a zsákmányra éhes török. Ugyanekkor Galga szultán sok ezernyi tatár had élén tíz ezer aranyig sarczolja meg a császáriaktól magára hagyatott várost.

Mindezt hálásan, ékes szavakkal is meri el Leopold császár és király is Debreczent szabad királyi város rangjára emelő diplomájában. A „kimondhatatlan szenvedéseket; számtalan irtóztató szerencsétlenségeket; törhetetlen hűségöket és hűségbeli állhatatosságokat Magyarország szent koronája irányában; a keresztényen név közös ellensége ellen forgatott fegyvereknek, végerő feszítésökkel, városuk elpusztulásával emberi fogalmat felül haladólag tett szolgálatokat.”

1693. E diplomáért még külön husz-

ezer Rh. forintot fizetett Debreczen az udvari kamarának; noha ugyanazon évben a tatárok ismét feldúlták, égették, kirabolták, mialatt lakosai a félelmetes ellenség elől keserves bujdosásban mentették meg az életüket.

Rákóczi Ferencz szabadságharczában Debreczen a kurucz hadak lefontosabb hadfelszoreló mőhelye, élelmezési forrása. Károlyi Sándornak 1709-ben 54000 frtot fizet ezredei számára. Rákóczi pedig 1710-ben, mielőtt kihajdosott volna, számos kedves hívének családját, özvegyeit, árváit Debreczen város keresztényeni szeretetébe ajánlja. Debreczen hűségesen teljesítette fejedelne kívánságát.

Is en sujtoló keze ez idő alatt is több ízben reá nehezedett Debreczenre.

1705. Herbeville, Schlick regimenjei istentelenül felprédálják a várost, a lakosság pedig elfut.

1706, ismét kétszer bontakozik ki a megrémült lakosság, mely mikor visszazárlingózik, Rabutin szörnyű pusztítását siratja keservesen.

1719. Óriási tűzvész hamvasztja el a város egyik felet. Az imént épült új templom is megég.

1796. A város nyugoti része, 1802. az északi és nyugoti utcák égnek porra, elhamvad az öreg András templom és a kollégium is.

A kár csak épületekben 711 ezer frt. 1811. Kétizben 3300 házat hamvaszt el a tűz.

A kárt 4.772.000 frtra becsülték.

1849. Az orosz sereg kétszer egymásután sarczolja meg Debreczent, amikor is a lakosság 1.041.407 pengő frt. kárt vallott.

Ime kijutott hat Debreczennek is a veszedelmes emberekből, akik az országot egyszer-másor sanyargatták. Nagyváradnak se többször.

Debreczen mindazon által minden nagy katasztrófát túl élt, bár sokszor ki sem heverhette még az elébbeniek szörnyű pusztítását. Csak nagy erények teheték ennyire erőssé polgárait és tarthaták meg minden vész és vihar között ezt a várost. Czimerében a zöldelő palma fa valóban találóan jelképezi Debreczen polgárságának szívósságát, ellenálló képességét. Valamint a szenvedések tüzeiben égő fönix madár a város megújulásának, a ragyogó nap a város felett örködő isteni gondviselésnek, a zászlós bárány e mindent meggyőző türesnek és engedelmességnek, a kinyitott biblia a polgárság erős hitének, Istenbe vetett rendíthetetlen bizalmának igaz jelképe.

A szorgalomnak, kitartásnak, munkabírásnak, az édes szülőföld szeretetének mekkora mértéke kívántatott ahhoz, hogy Debreczen százféle ellenség temérdek telhetetlen kívánságát kielégíthesse, hogy gyakran emberi méltóságától, életétől is megosztó kegyetlenségeit türelemmel és engedelmességgel meggyőzhesse; hogy mikor ideig óráig el is futott török, tatár, német hadak öldöklő fegyverei elől, — valami kiirthatatlan belső érzelemtől ösztönözötve mégis újra vissza szálljon az ősi tűzhely drága földjéhez!

És Debreczen nem csak túl élt minden csapást és viszontagságot.

Lassan lassan gyarapodott, gazdagodott, öregbedett, — váradiasan szólva — zsirosodott is.

Ezzel is bizonyította, mily értékes eleme a nemzeti munka erőnek. Ebben rejlik polgárságának nagysága, dicsősége. Csak roszakarat, a multnak nem ismerése, a jelennek fére ismerése vádolhatja Debreczent azokkal, amiket felöllünk a Nagyvárad Naplóban olvashatunk.

(a-e.) t. barátom azt írja: „Debreczen a környékén elpusztult falvak földjét bekebelezte.” Ez nem világos kifejezés. Mert az is érthető belőle, mintha Debreczen egyszerűen felfogta volna a levágott, felperzselt, pusztává tett falvak határait, akárcsak valami gazdátlan, bitang jószágot. Avagy más jogtalan uton-módon harácsolta össze. Ilyen vád, ilyen gyanúsítás ellen most megjelent munkácskámiban is, az adatok halmazát idézve, tiltakozom.

Debreczen drága pénzen, legalább is mindenkor a viszonyokhoz illő áron törvényes tulajdonosaitól jogszerűen szerezte minden birtokát. Amit már erről telhoztam megtoldhatom azokat egy jellemző fontos példával.

1746. hosszú és kltéses és nehéz utánna járással öregbithette meg a kincstari Ohat, Zám egész pusztákhoz, a hegyesi bánki, és fancieskai pusztarészekhez való zálogos birtok jogát újabb 80 evre. Mária Theresia a trónnak és hazának tett hű és hasznos szolgálatok elismerése mellett is csak ugy engedte vissza Debreczennek ezeket, ha a rajtok fekvő summán kívül még 30 ezer Rh. forintot fizet a város a kincstárba, továbbá ha lemond egy másfélszáz éves követeléséről, amelyet Barbiani grófnak már fentebb említett 30 ezer frtos sarcza miatt formált az udvari kamara ellen; végül ha nem szed vámot a hortobágyi hidon átkelő királyi szállításóktól, sőt ezek jószágának szabad és ingyenes legeltetést enged a polgárok legelőin.

Ugyanezen pusztákért 1818-ban 635385 conv. frtot fizetett zálog summában; az örökös birtoklási jogot pedig 1854-ben 1.055.000 pengő frton váltotta meg.

Két concret vád hangzik még felénk a Körös partjáról. Egyik, hogy Bánkon, Halápon tul — épen én reám történi hivatkozás — már olah templomok harangjai konganak. — Én erről azt irám, hogy Debreczen a maga határdombjainal megállítja az oláhok előnyomulását. De (a—e) barátomnak ez kevés. Ó Debreczen bűnéül rójja fel, hogy a naszódi hegyekig és a Bükk hegység körül nem minden falu magyar. Ha poeta volnék, valóban azt mondhatnám: difficile est satiram non scribere. Fordulj kérdéseddal oda, kedves barátom, ahol, ha őszinték, megmondhatják: Bihar és Szatmár vármegye elpusztult régi falvainak újra benépesítésénél miért kedvelték jobban a gör. kath. oláht a kálvinista magyarnál? Szent László püspöksége óriási birtokaiból miért szakítottak ki 120.000 holdat új oláh püspökség számára? Miért hoztak több áldozatot a pápaság, mint a magyar faj erősödésének, uralmának abban az időben, mikor Debreczennek óriási erőfeszítésébe került csak az is, hogy ősi hitét, vallását megoltalmazhassa?

Másik concret vád az, hogy néhány év óta az erdélyi román pénzintézetek pénze tódul Debreczenbe s Debreczen

felé. Nos hát e vádnak csupán az utolsó része igaz; de az sem úgy áll, mintha tudulna erre felé a román bankok pénze. Én 1900-ban hetekig tanulmányoztam a debreczeni telekkönyvek C lapjait. E munka közben a nagyszombati földhitelintézetnek (ez pedig tudvalevőleg száz bank) négy törlesztési kölsönét találtam betáblázva debreczeni ingatlanokra. Román pénzintézetből egyet sem 8000 telekkönyvben. A szebeni kölsönök 2000, 4000, 4500 és 17000 frtosok. A három elsőért hazak és új osztású földek, az utóbbiért egy ebessi tanyabirtok van lekötve. Huszonhetezer ötszáz frt száz eredetű hite ugyan még nem nyeli el Debreczent. Mindazonáltal, megvallom, sajnálatos jelenség ennyi is.

Am en szeretném látni a Várad vidéki telekkönyveket is: miképen állották útját a váradai pénzintézetek az Albináknak.

Ami pedig (a—e) t. barátomnak czikke csaknem minden sorát elfoglaló legsúlyosabb vadjait illeti:

hogy, Debreczen éli a legelzárkzottabb életet a magyar városok között;
hogy ijjesztően konzervatív a debreczeni szellem;

hogy, a debreczeni főiskola a magyar oktatás Olimpusáról már régen lebukott;
hogy, Debreczenben mindent megöl az elzsírosodás;

hogy, Debreczenből hiányzik az intelligentiának, kulturára hajlásnak egy nagy kritériuma: az érdeklődés minden (!) iránt;

hogy, Debreczen csak masszájával nyom a magyarság mérlegén;

hogy magyarsága hódításra, haladásra, kulturára nem igen hajlik;

hogy ordítás a honért, sujtás, szür, zsinór, kerek kalpag, zsir, bor és szüzi erköcs, — ez fejezi ki legjobban a debreczeni szellemet és Debreczen — hoc signo — alszik, stb.

a mi mondom mindeme súlyos vádat illeti, talán fel sem tűnnék, meg sem ütődnenk felette, ha magyar gyűlölő dako—román vagy alldéusch újságíró terjesztene rólunk efféle valótlanságokat.

Csodálkozunk-e ellenségeink ferdítéseiben, mikor az is, aki vérében, nyelvében, hitében a debreczeniekkel testvér, aki a debreczeni collegium emlőin is táplálkozott: nyilvánosan, épen egyes ajku város hírlapjában diffamálja a magyarság egyik első városát, a mindig és minden ízében magyar Debreczent, ennek a szellemét, munkáját, intézményeit, érzületét, mondjuk, a — becsületét.

Ugyan micsoda czélja, micsoda haszna van az ilyen kitérésnek. És mit szólnak a reánk amugy is gyűlölettel, kicsinyléssel néző nemzetiségek az ilyen önrágalmazáshoz?

Alljuk az igazságos bírálatot. Elismerjük azt is titkon és nyilván, vannak hibáink, gyengéink és fogyatkozásaink. Hát ugyan Váradnak is nincsenek-e? De lelkem igaz meggyőződésével, magamat az igazság vértjével felővezve tiltakozom (a—e) barátom és mindeneknek hasonló tulzásai ellen. Azt hiszem, ebben velem tart mindenki, ez országban, aki szereti fáját még hibáival is, s akit vakká nem tesz az elfogultság.

Hivatkozom az elmúlt száz esztendő sok szép derék, virágzó alkotására, a fejlettebb városi élet különféle

tényezőire és kellékeire, mikben miniket gazdag káptalan, gazdag püspökségek nem segítettek (hiszen még az állam is a maga intézményei alapításánál, fentartásánál polgárságunk áldozatkészségét nagy mértékben veszi mindig igénybe); hivatkozom a földművelés, az ipar, a kereskedelem, a közlekedés, általában a közgazdaság különböző ágainak emelkedését, nem különben az emberszeretet, a szellemi műveltség munkáját szolgáló intézményeink hosszu, díszes sorozatára.

Társadalom, mely semmi iránt nem érdeklődik; társadalom, mely nem tud lelkesedni és áldozni; társadalom, mely apathiába merült és alszik: soha nem lett volna képes azzá alakítani, fejleszteni Debreczent, ami ma. Ujkori fejlődése, bár nem rohamos lépésben történik; de annál biztosabb Öreg emberek, akik ismerték a régi, ismerik az új Debreczent, — látják a legtisztábban az óriási különbséget a kettő között.

Ez a különbség pedig nem csak irigyelt gazdagságának, hanem az egészséges vérkeringésű, munkás közszellemnek is eredménye.

Debreczen házipénztárából évente közel 400.000 koronát költ kulturális emberbaráti és művészeti czélokra. Hát még a collegium, a ref. egyház és a többi felekezetek! Igen a collegium. Ne hántsa Ady Endre a collegiumot. — Virágozik az most is, akár Mártonfalvi György idejében. Negyven katedrával egyike az ország legnagyobb tanintézeteinek. Jogakadémiája legnépesebb a vidéken. Főgimnáziuma szintén. Theológiája, tanító képezdéje a tiszántuli ref. eklézsiákat ellátja papokkal, tanítókkal. Az országnak csaknem minden vármegyéje képviselve van tanuló ifjúságában. Szászok, románok, és szerbek is szép számmal. — Hogy milyen szellemet olt az, ifjúság lelkébe, Váradon is tudhatják azt, például a magyar ifjúság közelebbi életének nagy harczaiból. A haladás és a szabadelvűség szellemét.

Nincs az a széleskörű nemzeti mozgalom, amelynek kibontott lobogója alá Debreczen nyomban elsőnek ne sietne. Tudja Debreczen: vagyona, hazafias érzése, tradíciói mire kötelezik. Megmondhatja az árviztől elborított Szeged, akár az Emke, bármely nemes ügy indítói, holott országos támogatásra van szükség: hiányzik-e onnan Debreczen? A Ludovica, a Nemzeti muzeum, a nemzeti színház alapításától az EKE. és a Székelytársaság actiójáig.

Nem ok nélkül nevezte Kossuth Lajos Debreczent a magyar szabadság ör városának; más írónk, a hazaszereket klasszikus földjének.

Debreczen minden időben, békében és háboruban, bebizonyította, hogy számíthat rá a nemzet.

S a nemzet becsülte meg, mit mennyit nyom Debreczen a magyarság mérlegében.

Ha mégis nem oly tüzes, erős, hódító Debreczen hatása, amilyennek (a—e) barátom szeretné (?) és szeretné bizonyára más is látni, ez talán még sem egészen Debreczen mulasztása, gyöngesége, avagy hibája. Hanem a sok százados emésztő küzdelemben elernyedett nemzetnek az erőtlensége. Az egész magyar társadalom önbizalmatlansága, amely minden nehezebb kezdeményezést és feladatot az államra utal. Annak a szerencsétlen vegyes házasságnak a következménye, amelyben kénytelen kelletlen az osztrák tartományokkal élünk. És annak a tévesztett belpolitikának a hibája, mely egy csillogó kozmopolita főváros kedvéért elmulasztotta erős, hatalmas vidéki magyar központok teremtését.

Hát ime Várad is, amelynek mozgékonyágával, friss szellemével, erkölcsével, úgy látszik (a—e) barátom, te tökéletesen meg vagy elégedve, képes volt-e csak a körülötte fekvő oláh falvakat is magyarrá tenni, csak a kebelében élő oláhságot is a magyarságba beolvasztani, meggátolni azt, hogy ott külön oláh műveltség virágozzék, külön oláh társadalom szervezkedjék, oláh jellegű közművelődési és gazdasági intézmények alakuljanak?!

De ne becsméljük egymást és ne veszekedjünk. Inkább fogjunk kezét és támogassuk egymást, akik magyarok vagyunk? Ugy is kevesen vagyunk magyarok.

Hogy mindnyájunk annál sikeresebben teljesíthesse a maga kötelességét, a maga nemzeti hivatását,

Debreczenben 1902. aug. 6.

Zoltai Lajos.

Benedek Elek nyilatkozik.

(A „Magyarság” ügye.)

A Debreczenben, minden mellekérdeknélkül, egyedül az eljárás felhaborító voltát tekintve, már foglalkoztunk a „Magyarság” ügyével. És hogy igen helyes irányban tapogattunk, bizonyítja Benedek Elek mesternek, a kiváló nemzeti írónak alábbi nyilatkozata, melyet a „Magyarország” szerkesztőségéhez küldött Kis Bacsonból, a hol is betegen pihen a kiváló író. Ime a nyilatkozat:

Tisztelt Szerkesztő ur!

Kollégiai tisztelettel kérem, sziveskedjek közölni alábbi nyilatkozatomat:

Messze, távol a fővárostól, e hó 5 én érteztültem, hogy a „Magyarság”-ról, melynek csaknem egy esztendeig voltam felelős szerkesztője, nevemet önkényesen levették s ugyanakkor munkatársaimat, kik velem az újság tisztességeért vívott harcban híven kitartottak, minden felmondás és végkielégítés nélkül elcsaptak. Való igaz, hogy a terhes szerkesztői munka és az utóbbi hetek izgalmai következtében beteg vagyok, de nem való az, amit a „Magyarság” új szerkesztősége bejelent, hogy én visszaléptem a szerkesztőségétől.

Annyira nem való ez, hogy innen faluról, még belegen is, állandóan küldöttem a kéziratokat az utolsó pillanatig. A „Magyarság”-nál történt változás t. Szerkesztő ur, valóságos rémregény, melyet annak idején egész terjedelmében a két ujságírói testület ítélőszéke elé állítottok. De már most kényszerít a magam és munkásaim nevének tisztessége s az általunk becsülettel szolgált székely ügynek érdeke, hogy egy tényleg maga ridegségében a sajtó és a nagyközönség színe elé állítsak. Egy Gondos Sándor nevű egyén, kezdetben a „Magyarság” belső munkatársa, legutóbb a kiadóhivatal vezetője, távollétében több rendbeli, a lap becsületét s az én becsületemet veszélyeztető visszaélést követett el. Ugyanez a Gondos Sándor Budapestről a Tusnádfürdőn nyaraló tulajdonosnak, Györfly Gyulának levelet küldött, melynek tartalma kezem közt van s melyben többek közt a következő dolgok foglaltatnak: felhatalmazást kér Györflytől, hogy a szerkesztőséget Benedek Elek szerkesztővel együtt elcsaphassa, mert — így ír — „ü g y e s g a z e m b e r e k k e l a m i n ö e n i s v a g y o k, (m a r t. i. Gondos Sándor) l e h e t p é n z t s z e r e z n i, d e b e c s ü l e t e s m a r h á k k a l (e z é n v a g y o k é s m u n k a t á r s a i m) n e m.”

Tanácsot ad Györfly Gyulának, miként bujhatik ki a Benedek Elek által a lap megmentése végett elvállalt 3000 ftos váltó kötelezettség, illetőleg az összeg visszatérítése alól. S végül megfenyegeti Györfly Gyulát, hogy ha tanácsát nem követi, rémes bosszút áll rajta s bűnvádi feljelentést tesz ellene.

E röviden jelzett adatokkal azon beteg atmentem Tusnádra, közöltem Györfly Gyulával, ki maga is felháborodott az általa tényleg megkapott levél tartalmán. Az ő tudtával, az ő jelenlétében felelős szerkesztői jogomnál fogva a magamagát gazembernek nevező Gondos Sándort még ott Tusnádon feladott táviratban eltávolítottam. — Egyidejűleg a szerkesztőséget táviratilag értesítettem, hogy Gondos Sándornak sem a kiadóhivatalban, sem a szerkesztőségben, míg a lap felelősszerkesztője vagyok, helye nincs. Ez történt július 31-én. S mi következett erre? Az következett erre, hogy Györfly Gyula aug. 5-én az egész szerkesztőséget elcsapta, nevemet a lapról levétette, jöjjön Györfly Gyulát levélben figyelmeztettem, hogy nevemet addig önként a lapról le nem veszem, míg a tervezett részvény ársaság címén egyesek által befizetett pénzek az illetőknek, nemkülönben a lap céljaira fordított kölcsönösszegek meg nem terítettnek. — ismétlem, velem együtt az egész szerkesztőséget elcsapta, egyesegyedül — nagy meglepetésemre — Gondos Sándort nem csapta el, őt az ujsággal együtt átadta esiktoplóczai Lázár Elemér urnak. Mostan pedig a magamagát gazembernek nevező Gondos Sándor az én kezemből orvul kiüti zászírt szemérmellenül fölemeli, lobogtatja, megakarja tévesztetni a közönséget az én kiemeltségemmel s elötölakodik a székely akció ujságbeli vezetésére, amire sem erkölcsi, sem egyéb alapja nincs.

Kérem a szerkesztő urat, közölje e tájékoztatást tölem, az ujságírás régi munkaságától, s egyben engedje ez uton kérnem az ország közönségét, mely megható lelkesedéssel karolta föl a szerencsétlen székely nép ügyét, a csak végső szükség kényszere alatt nyilvánosságra hozott botrány miatt érzett undorát fojtsa el, s most még inkább, mint valaha, siessen a székely nép megmentésére.

Kis-Bacson (Udvarhely-megye), 1902. augusztus 7.

Benedek Elek.

A Budapesti Ujságírók Egyesületének választmánya is foglalkozott már az elcsapott szerkesztőség ügyével és az idevonatkozó határozatról ezt írja az egyik fővárosi lap társ:

„A választmány azután tárgyalás alá vette azt a panaszos beadványt, amelyet a Magyarság elbocsátott munkatársai nyújtottak be az egyesület választmányához. A választmány eleve azon az állásponton volt, hogy ez ügyben mind a két érdekelt felet meg kell hallgatni és meghívta Györfly Gyula képviselőt, illetve megbízottját a tárgyalásra. Mintahogy azonban Györfly Gyula jóhiszeműen **olyas valakit** (Talán csak nem Gondos Sándort? Fel. Szerk.) bizott meg képviselőtével, akivel az egyesület mint erkölcsi testület nem állhatott szóba, a választmány érdemleges határozatot nem hozott és csak az elbocsátott munkatársak anyagi érdekeinek képviseletével bízta meg az egyesület ügyészet, dr. Fekete Ignácot. A választmány augusztus 14-én tartandó ülésén fog ismételtén foglalkozni az ügygyel.” Olvasóink tehát megítélhetik, hogy kezdettől fogva helyes állást foglaltunk ez ügyben, a midőn magyarfajunk lángoló érzesű szellemi vezérharcozójának, Benedek Eleknek a lehurkoltatását nem néztük el fölháborodás nélkül. Örvendünk, hogy leveléből olvashatjuk, miszerint továbbra is a küzdők sorában marad ő, a kit a rágalom már végkimerültként akart a magyarság elé állítani. Az elcsapott szerkesztőség ügyét is jó kézben tudjuk a Budapesti Ujságírók Egyesülete választmányának kezében.

Az Amerikai Kossuth szobor ügye.

A Tóth András mester amerikai Kossuth szobra már nagy ládába csomagolva és az ország minden részéből küldött, szentelt emlékü földekkel együtt utban van a tengerentútra, Amerikába.

Azóta már hajón van nagy Kossuthunk szobra, mely a clevelandi, magyarhonból kivándorolt és a panszlav agitátorok által félrevezetett tótságot, az ugynevezett szlávokat fellázította. Ugyanis a tótok, papjaik által vezetett, küldöttségben tartakoztak a clevelandi polgármesternél, hogy a Kossuth-szobrárt a város szívében, piacán helyezék el, a mit Cleveland város a legnagyobb készséggel ajánlott fel az egykor Amerikában is felistenként ünnepelt nagy szabadsághős szobra helyéül.

A clevelandi amerikai magyarság természetesen igyekezik ellensúlyozni az amerikai tótok ezen szemtelen, felháborító hazaáruló vakmerőségét, a kik készek volnának Kossuth dicsőségét is idegen porbataposni. A clevelandi napisajtóban olvasunk a csufos esetről, a mely a múlt hónap 25-én történt. Azon napon küldöttség járult Johnson polgármester elé a városban lakó szlávok részéről, a mint a magyarországi tótok magukat nevezik. Három papjuk vezette a csapatot s a szónok kijelentette, hogy tiltakoznak Kossuth Lajos szobrának föllállításá ellen.

— Kossuth Lajos gyűlöletes a szlávok előtt, — mondta a küldöttség szónoka. — Kegyetlenségeit szenvedjük ma is... Mi huszezen vagyunk e város lakói s nem engedjük, hogy a gyűlölt Kossuth szobra ektelenítse el Kleveland főterét...

Johnson polgármester higgadt, komoly ember. Ő másként tanulta ismerni a magyarok nemzeti heroszját, Minden amerikai ismeri azt a lapot a mi históriánkból, a mi-

kor Kossuth Lajos elment az oceán tulsó felére, hogy támogatást kérjen, segítséget a magyar haza számára. Nagyon meglepte tehát a polgármestert, hogy ime egy csapat magyar földön született magyar a attvaló szláv ige alatt gyalázza Kossuthot.

— De hát, uraim, ha önöknek más a nemzeti hősök, mért nem állítanak annak öök is szobrot? — Adok helyet annak a számára is.

Ez volt a válasz. Meg is lepte a küldöttséget, a mely aztán azt igyekezett bizonyítani, hogy Kossuth Lajos zsarnok volt.

Azzal a kijelentéssel távoztak, hogy majd elhozzák a polgármesternek azt a könyvet, amelyben meg van írva, ki volt Kossuth Lajos. Az esetnek hire ment s fölháborította a magyarságot. A Kossuth-szoborbizottság fölkereste a polgármestert s elvitte neki azokat az egykori newyorki lapokat, a melyek lelkesedéssel írtak Kossuth Lajosról, amikor ötven évvel ezelőtt partraszállott az ujlvilágban.

— Köszönöm uraim — mondta a polgármester a bizottságnak. El fogom olvasni a lapokat, noha fölösleges, mert ismerem a nagy Kossuthot.

NAPI HIREK.

Istenitisztelek.

Holnap vasárnap a következő sorrendben tartatnak meg: Nagytemplomban: Harsányi Pál gymn. s. tanár, Kistemplomban: Simon Imre esk. fel. Ujtemplomban: Vadon Béla esk. fel., Ispotályban: Lengyel Imre esk. fel., Szegényházban: Hajdu Zsigmond, püspöki titkár. Csapókeri imaházban: Füzessy Géza esk.

Az ágost. hitv. ev. templomban d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes tart istentiszteletet.

A Kossuth-ünnep rendező bizottság

első ülését tegnap délután 5 órakor tartotta meg. Simonffy Imre királyi tanácsos polgármester ur nem térhetvén ki az ő Lajthantulra fűződő legbelsőbb érzelmeire nem igen kellemes ülés megtartása elől, tegnap délutánra összehívta azt. Megjelentek a bizottság tagjai közül: Komlóssy Arthur, Körner Adolf, Illésy Gyula, Bakonyi Samu dr. szőlött és hazafias, szép szavak kíséretében tette meg az ünnepre vonatkozó indítványait. Az általa és Varga Lajos dr. bizottsági tag által előterjesztett proppozíciók szerint Debreczen szeptember 14 én vasárnap ünnepelne. Az ünnep diszközgyűléssel lenne egybekötve s a diszközgyűlés elhatározná, hogy Kossuth monumentális szobrát mielőbb felállítja és e nemes célra tíz éven át évi 10.000 koronát vesz fel a költségvetésbe, ami csatolva a már létező és a jövőben is növekvő alaphoz, elegendő lenne a szép tervnek a megvalósításához. — Az indítványtevők előbb rendkívüli közgyűlés összehívását tartják szükségesnek, hogy az ünnep kellőleg előkészíthető legyen. Néppünnepélyek, istentisztelek, örömtüzek, jótékonzélu bál képezik még nagyjában az ünnep programját, mely részleteit albizottságok lesznek hivatva kellőleg kidolgozni. Az értekezlet általánosságban hozzájárul az előterjesztésekhez.

Debreczeni tüzoltók Egerben.

Az országos tüzoltó szövetség Egerben tartja meg ezidei országos szövetségi gyűlését, a melyre P u b l i g Ernő tüzoltó parancsnok vezetésével 12 önkéntes tüzoltónk rándul át a tüzes, piros egribor hazájába. F. hó 14-én reggel 5 órakor indulnak Füzes-Abonyon át Egerbe.

Kezdődik a vadászat.

A rozsdamarta puskák lekerülnek a szegről. Nehány nap múlva kezdődik a vadászat. Augusztus 15-dikén már kezdődik a nyulvasár. Dörög a puská és nehogy tilalmasba tévedjenek debreczeni vadászaink, felemlítjük a vadászterületeknél történt következő változásokat. — A Nagy-pallag, Ohát, Veker puszták területei többé már nem tartoznak a vadásztársaság területeihez, az illető hérlők magok részére tartották fent a területet és így vadász urainak ügyeljenek, nehogy tilalmasba tévedjenek.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Az első délutáni közgyűlést végigizzadták a városatyák. Puky Gyula főispán megszakitotta az osztrák fürdőn való nyaralását és hazajött, hogy elnököljön a kétnapos rendkívüli gyűlésen, melynek elég fontos tárgyai voltak. A tárgysorozat elintézt ügyeit röviden a következőkben ismertetjük: Az önkéntes iskola felépítésének 42.000 korona függőkölesőnt 4 1/2 százalékos kamattal mellett az Első Takarékpénztárfogja megadni. — Nagy vita volt a babaképezde felépítésének kérdésénél. A tanács azt javasolta, hogy nem kell fölépíteni az új babaképezdet addig, míg a költségek fedezetéről s az építési összeg nagyságáról tiszta képet nem nyer. — A lelencházati tanács a Nagyerdőn ohajtotta felépíttetni. A közgyűlés elvetette a tanácsi javaslatot, s a régi tervhez képest elhatározta, hogy a sertésvásártér mellett épít otthont a lelencházaknak. A róm. kath. és ag. evangélikus segélykérvényeire 49.009 koronás összeget szavazott meg a tanács. a polgári iskolának pedig 6000 korona évi szubvenziót. A Csokonai színház ügyét levette napirendjéről a közgyűlés. A Szántó lemondása folytán a felügyelőbizottságban megüresedett helyet Nagy Lajos doktortal töltötték be. De ebben a nagy melegben elég is volt ennyi a gyűlésekből a városatyáknak, a kik a másodnapon megfogya bár, de törve nem — kevés számban jelentek meg.

Mai vezércikkünkre

különösen felhívjuk olvasóink figyelmét. A ki magyar ember és a ki tart valamit Debreczenre, tanulságosan, nagy élvezettel olvashatja Zoltai Lajosnak ezen igazságos, tartalmas cikkét, mely Debreczent méltatlan támadások ellen védi meg.

Futó eső

áztatta déltájt a debreczeni kiszikadt homokot. A szél azonban elfújta az eső felhőket és így a futó eső nem üdítette fel a tikkadt levegőt.

Szabad a juh és lókvitel.

Örvendetes leirat érkezett ma távirat uton a földmivelés miniszterétől Debreczenbe. Távirati engedelem arról, hogy a mostani országos vásár alkalmával a juhok és lovak kivitele Ausztriába szabad.

Hortobágyi pásztorok az amerikai elnöknek

Az őszi debreczeni lapok felhívást bocsátottak ki. Zseni József, a Magyar Nemzeti Szövetség társelnöke, zászlót viszi amerikai magyar testvéreinknek és tisztelgini

fog az amerikai Egyesült Államok elnökénél, Roosevelt urnál, a ki a magyaroknak nagy barátja, szenvedélyes lovas és vadász s érdekes gyűjteménye van etnografiai cikkekkel. A magyar küldött egy kis ajándékot vizs az elnöknek, gyűjteménye kiegészítéséhez valami magyaros dolgot a legmagyarabb fajtából. Egy teljes hortobágyi csikós és ló-fel-szerelést vizs magával, remek szűrt, nyergét, karikást s mindenféle szíroyos munkát, melyet eredeti hortobágyi kezek készítettek erre a célra remekbe. Adja, mint a hortobágyi pásztorok emlék-ajándékát, azzal a kéréssel, hogy magyarországi testvéreink künnlakó százezreit részesítse jóindulattal s szíves pártfogásában a hatalmas államfő.

— Ennek az ajándéknak beszerzési ára 300 korona, melyet Debreczen város hazafias nagyközönségének áldozatkészségéből reménylünk és ohajtunk összegyűjteni. Kérünk tehát minden debreczeni polgárt szíveskedjenek hozzájárulni a gyűjtéshez, melynek elszámolását nyilvánosan nyugtázzuk.

Egy bősörményi 48-as tiszt halála.

Idősb Sövägő Gábor 48-as honvéd huszár hadnagy, városi tisztviselő, tegnap meghalt Hajdu-Bősörményben. Az elhunytban, a ki tagja volt a város és a megye képviselőtestületének, ifj. Sövägő Gábor ügyvéd, volt országgyűlési képviselő, a hajdu-bősörményi függetlenségi és negyvennyolczas part elnöke édes atyját gyászolja,

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonok, jóbarátok, társulati tagok, kik felejtethetetlen kis K a t i c z a n k temetésén megjelentek, részvétükkel fájalmunkát enyhítették, fogadják ezuton is hálás köszönetünk nyilvánítását. Salánki Mihály és nóm.

Debreczeni rövid hírek.

A siketnéma intézet ügyében értekezlet volt tegnap délután, melyen igen szép számmal jelentek meg a bizottság tagjai. Az értekezleten Puky Gyula főispán elnökölt. Oláh Károly tanácsnok terjesztette elő a kidolgozott alapszabálytervezetet, a melyet némely módosításokkal terjesztenek a legközelebbi közgyűlés elé. — **A Zion egyleti tagok** ez uton is értesítettek, hogy dr. Kenyeres Elek egyleti orvos f. hó 10—26-ig a várostól távol lesz és ezidő alatt Dr. Burger Peter és Dr. Rózsa Mór urak helyettesítik. — **A kollegiumi anyakönyvtárban.** Zsák Adolf váradi róm. kath. lelkész múzeumi titkari kutatásokat végezett és a jövő héten folytatja e tanulmányait. — **Borbély Bálint** szabósegéd sziv utcai lakásáról, távollétében, tegnap este, 25 korona készpénzt elloptak. — **A Kereskedő társulat** által fenntartandó polgári iskolába tanítókul Husz Lajos debreczeni, Vise Kálmán hajduszoboszlói polgári iskolai tanítókat egyhangulag választották meg. — **Ökölharcz.** Vegvári Bálint mar gittai gazda és Bene Ferencz szalontai kucez a nagyvásárban összekaptak. A kucez arza borult vérbe. — **Titokzatos halál a Macson.** A Macson Kovács Imre 64 éves debreczeni lakos oly gyanus tünetek között halt meg, miből azt következtetik, hogy kolerás nyavalyában pusztult volna el. Holt testét a kórházba szállították és felboncolják, hogy mi okozta a titokzatos halált? — **Az Iparkamara székházának avató** ünnepét szeptember 14-en tartja meg, országos kamarai kongresszussal egybekötve. Az ünnepi meghívók, és sorrend már szétküldettek. Résztelenen ösmertetjük.

Jubiläum.

Jaulus és társa budapesti czég mint a Haasenstein és Vogler hirdetési iroda magyarországi vezérképviselője a napokban

ünnepli fennállásának huszonötödik évfordulóját: e jeles czég büszkeséggel tekinthet vissza a negyedszázados eredményes működésére. Ábel József L., ki a czégnek megalapítása óta vezetője, működésével a közönség bizalmát teljesen megnyerte és mind szélesebb körökben terjesztve a hirdetési üzletet az általa képviselt világczég hírnevét nemcsak hogy megővta, hanem emelte is. Ábel József L. a czég jelenleg egyedüli tulajdonosa általános szereretnek és becsülésnek örvend úgy a hirdető közönség, mint a zsurnalisztika körében és mindenki bizalommal fordul a vezetése alatt álló intézményhez.

Innét-onnét.

— Augusztus 9. —

(Simonffy polgármester és a Csokonai kultusz.)

A tekintetes városi közgyűlés leszavazta a Makó igazgató által fölvetett eszmét. — Nem kell a debreczenieknek „Csokonai színház! . . .” Mert hisz kicsoda is, micsoda is az a Csokonai? Közönséges kicsapott diák. A ki a paradicsomban örvendezhet, hogy szobrot emeltek neki és hogy a sirhalmat nem lepte be a feledés gyomja . . . De hogy még a színházat is az ő nevével nevezzék el? . . . Na, olyan már nincsen a siffonérban; ha legalább valamiféle szájas prókátor lett volna Csokonai Miska, vagy valamiféle tekintélyes főrmender, akkor talán inkább lehetett volna róla szó? . . . Ámde így!! Még Simonffy Imre királyi tanácsos is megsokalta a „Csokonai kultusz”, sőt nyilatkozott is, hogy sok lesz már a Csokonai kultuszból . . . Hejnye, hejnye derék polgármester, de hamar kifárasztja az urat a nemzeti érzésnek az ápolása. Volna csak szó valamiféle sarga fekete bütykös talpnak nyalogatásáról, tudom, ebbe nem fáradna bele. Pedig ezt a kultuszt, a Lipótkereszt hiányos sárgafekete lakajkultuszt sokalhatná már meg egyszer a polgármester ur. Csokonai Mihály nem vetett soha a magyarnak, de a szomszédék annal többet.

Kelmedet pedig Csokonai Mihály ne bántsa semmi gond azért, mert felreértették Debreczenben mind kelmedet, mind a kelmed legigazibb eszményeit, melyeknek segítségével minékünk későbbi haladallan és gyarló utódoknak utat tört a bozótban. Így következetes a kelmed sorsa az életben, de a halál után is . . .

(Déliabok hazája.)

Ez a műve Lovász János debreczeni írónak és Haranghy György amateur fényképésznek, mely, a Dóczy József népdalait is hozzászámítva, a budapesti Uránia színpadnak megnyitó előadása lesz. De tévesen volt jelezve, hogy folyó hó 15-dikén lesz az első előadás, mert 16-dikán tartják meg azt. Hiszem, hogy a szerzőknek, de Debreczennek is dicsőséget, elösmerést fog szerezni ez a komoly, irodalmilag is becses mű, mely uttörő mű az Uránia színpadon, mert utat nyit az igazi magyar nép szívéhez, lelkéhez és a délibábos hazá belsejébe, jellegzetes életéhez. Hiszem azért, hogy a budapesti íróvilág sem a közönséges szemüvegen mér, itéli ezt a darabot; de hiszem, hogy a Lovász János kedves barátom és író-társam által, Haranghy György művészi felvételei által kiegészített eszmét tovább fogják fenni a magyar föld másrészen lakó írók is. És az Uránia színpadán — például — látni fogja még a közönség a szegedi „buczkák vidékét, jegenyefáit, homokfelhős fehér-tanyáit és nyájas, barátságos magyar népet is.”

Tehát, e téren mint uttörőt is szívből üdvözlöm Lovász Jánost.

nemes Portörő Kelemen.

Szép, tiszta, üde arczbőr a legkönnyebben és legbiztosabban a Földes-féle Margitcrém használata által érhető el. A közkedvelt és világhírű Földes-féle törvényesen védett arczkenőcs semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz; szeplőt, májfoltot, pattanást és az arcz mindennemű tisztatlanságát pár nap alatt eltávolítja a ránczokat, redőket, kismítja és az arcznak finom, fiatal rózsás színt ad. Nagy tégely 2, kicsi 1 kor. Szappan 70 fl. (3 féle színben) 1.20 k. Kapható a készítőnél: Földes Kelemen gyógyszerésznél Aradon és minden gyógyszerertárban.

Az országghírű szegedi kender-zsákok vizmentes ponyvák, vitorla-vásznak és jutta zsákok egyedüli raktára **WIENER ADOLF** kölesön zsák- és ponyva-üzletében Debreczen, Kossuth-utca 27.

Uj szépitőszert

nálunk a Balassa-félé valódi angol ugorkatej, mely néhány napi használat után szeplőt, májfoltot és mindennemű arcztisztatlanságot biztosan eltávolít, kismítja a ránczokat, redőket, üdévét és finomra teszi a bőrt. Angolországban nem arczkenőcsöt, hanem ugorkatejet használnak szépitőszertül az összes hölgyek. 1 üveg ára 2 korona hozzá valódi angol ugorka-szappan 1 kor. powder 1 korona 20 fillér. Postán szétküldi naponta Balassa K. gyógyszerertára Temesvár. Kapható minden gyógyszerertárban. Utánzatoktól óvakodjunk. (1.)

Szerkesztői üzenetek.

Klárka az orfeumban című tárcza jelent meg lapunkban. Egyik fiatal munkatársunk beszélteti el egy bölcsész kisasszonyt az orfeumi tapasztalatait és állítólagos kalandját egy huszar főtisztal. Mivel ez a tárczazikkely felreértésre adott alkalmat, készségesen jelentjük ki, a mi különben a cikkből is kitűnik, hogy az egész mese költött dolog, csupán az Angelotti igazgató neve teszi helyi érdekűvé; mert sem Klárka nem létezik, sem a benne szerepeltetett főhadnagy. Költött mese Klárkának az egész orfeumi szereplése és állítólagos kalandja nem vonatkozik senkire a mi derek huszar tiszturaink közül, minthogy azt vonatkoztatni nem akarta, nem létező alakokról lévén szó, a cikkirő senkire sem. Mivel illetékes helyről értesítve lettünk, hogy a cikkk felreértésekre adott okot, a fentieket szíves készséggel jelentettük ki, befejezve ezzel egyidejűleg a mi Klárkánknek orfeumi a kalandzásait is.

Szeged és Vidéke szerkesztőségének Mivel eddig szívesek voltak érdeklődni a Debreczen ellen Nagyváradról intézett méltatlan és roszakaratu támadás kimenetele iránt, ajánljuk figyelmükbe a mai lapunkban megjelent választ, mely Zoltai Lajos kiváló kartársunk tollából származik és mely a személyeskedést megvetően és kerülően, mutatja be Debreczennek a multbeli és jelenlegi hivatását, haladását, küzdéseit. Nagyon óhajtánánk, ha ti is foglalkoznátok e cikkekkel, sőt ha esetleg folytatásokban közölnétek is azt; hisz magyar fajunk érdekében kívánatos, hogy Debreczent ne értsék felre a magyar földön. — Lapotoknak hazafias irányát előismeréssel dicsérem.

B. Béla Budapest. Budapesti tudósítónk van. Tehát nem vagyunk abban a helyzetben, hogy tudósításait külön is honoráljuk. Ha mindennek daczára olykor-olykor küld egy cikket s mi azt megfelelően találjuk, közölni fogjuk.

Borivóknak, kik a bort savanyuvízszel szedték, retik vegyíteni, mindenkinek ebből a

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
legfőbb ögvényes
SAVANYU-KUT

ajánlható. E víz közömbösíti a bor savát és az itálnak kellemetes, ingerlő mellékist ad, annélkül, hogy azt feketére festené.

SZENDRŐ SÁNDOR

zongora, hangszer készítő és hangoló ajánlja legjobbj gyártmányu zongorait, hegedűit és pianinóit. Javításokat és hangolásokat előnyös árak mellett eszközöl Szt.-Anna-u. 3.

Csere kerestetik.

Szomolnokai (Szepesmegye) intelligens zsidó család 13 éves leány heiyett megfelelő cserét keres. Czim a kiadóhivatalban.

Egy csinosan betorozott szoba külön bejárattal minden órán kiadó Verbőczy u. 4

1799—1902.

Hirdetmény.

Nádudvar község előljárósága közhírré teszi, hogy e f. évi jul. 17-én itt bitangságba vett egy db. 1½ éves pej kancza csikó f. é. aug. 13-án nyilvános árverésen a község háznál elfog adadni.

Nádudvar, 1902. aug. 8.

Unyi Géza

h. főjegyző.

Nagy Albert

főbíró.

A Beocsini Cementgyárak

egyedüli raktára és képviselote

Stegmüller Árpádnál

Debreczen, Kölcsei utca 3.

„Legnagyobb raktár.”

Az építésekhez ajánlom — friss portland és román cementemet (idei gyártmány.) Most érkezett friss gipszet, Kőbányai sárga és piros disztéglát, a legolcsóbb árak mellett, elsőrendű minőségben.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek. Telefon 254.

Kerestetik megvételre

egy vasut közelében fektő házilag kezelt, jó kötött talaju rendezett

birtok

150 300.000 frt. értékig. Kényelmes uri lak és jó karban levő gazd. épületek feltétel. Szíves ajánlatok

Velencei Zsigmondhoz

Budapest, VII. Izabella-utca 8. sz. kéretnek.

34888. sz. II—1902.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. városában, a marha só nagyáruda üresedésbe jöven, felhivatnak mindazok, kik a marhasó nagyáruda kezelésére szőlő engedélyt elnyerni óhajtják, hogy erre vonatkozó zárt írásbeli ajánlataikat 1902. szeptember 10 ik napjának délelőtti 9 órájáig a debreczeni kir. pénzügyigazgatóság főnökéhez nyujtsák be. A jelzett napon reggel 9 órakor a kir. pénzügyigazgatóság 4-ik számú szobájában tartandó versenytárgyaláson, ajánlattevők személyesen is megjelenhetnek.

Nem szabályszerűleg felszerelt ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Marhasó eladására csak olyan egyének nyerhetnek engedélyt, akik magyar állampolgárok és csempészet vagy más pénzügyi kihágás miatt büntetve nem voltak, minélfogva, a verseny tárgyaláshoz benyujtott ajánlat mellé, a magyar állampolgárságot és nagykorúságot is igazoló, az illetékes hatóság (városi, községi előljáróság) által ki állított erkölcsi bizonyítvány csatolandó.

A marhasó nagy áruda kezelése folyó évi szeptember hó 26-án okvetlenül megkezdendő, illetve a nagyáruda megnyitandó.

Engedélyes fél a marhasó készletet az akna-szlatinai kir. főbánya hivataltól köteles beszerezni, hol egy métermázsa marhasó beszerzési ára ez idő szerint 10 korában van megállapítva, ezenkívül a marhasó zsákonként darabonként és pedig uj zsákért 66 fillér, ócskáért 46 fillér fizetendő s a szállítási költség, bolt és áruaktár költség bére és kezelési költség az engedélyes fél terhére képezi.

Az engedélyes só árus részére az államkincstár semmi nyereséget nem biztosít. — A vállalkozó nyereségét csakis az a haszon képezheti, melyet a pályázatnál felajánlott eladási ár nyujt.

Az áruhelyiségnek (raktárnak, bolt-nak) lehetőleg a város központján, tisztának, száraznak s a marhasó áru-lás céljaira teljesen alkalmasnak kell lennie és abban nem szabad oly tárgyakat tartani, amelyeknek izét vagy szagát a marhasó magába szívhatná.

Ugyanazért a verseny tárgyalási ajánlatban az üzlethelyiség pontos megjelölése is szükség.

A só árus üzletét személyesen tartozik vezetni, másnak az üzletet át nem engedheti s kezelőre csak abban az esetben bízhatja, ha ehhez a kir. pénzügyigazgatóság beleegyezését adja.

A marhasó áruda kezelése 3 havi határidő fentartásával kölcsönösen felmondható.

M. kir. Pénzügy igazgatóság.

Debreczen, 1902. aug. hó 5.

Kir. Pénzügyigazgató.

Melichár vetőgépek

12. 14. 16. 18. 20. 22. 24. soros

leszállított ár mellett

Bächer lánczos eke 22 frtért

kizárólagosan csakis

Klein Jakab

gépraktárában kapható Piacz-utca 26., a nagy trafik udvarán.

Zala drill sorvetőgép 17 soros.

Alkalmi vétel ugyanott 400 koronáért.

Uj! Szénraktár. Uj!

Tisztelt háziasszony!

VASALÁSHOZ legjobban a

Retorta bükkfaszén

Elmaradnak a szén vasaiás kellemetlen következményei. — Nincs rossz levegő, fűfűzés és szédülés mert a Retorta bükkfaszén vegyi uton van minden az egészségre káros anyagtól megtisztítva. Száraz, minden szag, gáz, füst és lángfejlesztés nélkül ég. Nem poros, mint az erdei eddig használt szén s így harmadával kevesebb elegendő ugyanahoz a munkához.

Kapható:

Friedmann Józsefnél

Fiacz-utca 26. szám. Főtőzsde udvarán.

Hajdu-Böszörményben

a főtéren több üzlethelyiség, fűszer, fodrász, órás stb. üzleteknek igen alkalmas, azonnal kiadó.

Értekezhetni Kövér és Társa cégénél H.-Böszörményben.

Akar ön sok pénzt keresni?

Havonként 1000 korona is kereshető könnyen, kockázat nélkül, becsületos uton. Irja meg címét G. 51. sz. a.

Andas Annoncen-Bureau des „Mercur“ Nürnberg Mendelstrasse 23.

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Etréndi szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van étvágy — hiány s rossz emésztésnél, a tej javítására és a tehének tejelőképeségének fokozására, csontöréskénél. — 1/2 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/2 doboz 70 fillér. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.

Gyümölcs és szőlő bor készitési gépek.

Gyümölcs és szőlősajtók,

„HERCULES“ folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomóerő szabályzóval a legmagasabb munkaképesség garantálva, a munkaképesség 20%-al nagyobb mint bármely más sajtónál.

Hydraulikus sajtók különösen magas nyomás és nagy munkaképesség elérésére
Szőlő és gyümölcs zúzó

és bogyo morzsolók,

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek fekvően és kocsira szerelve.

Lé-sajtólók és a gyümölcslé készítésére szolgáló bogyo-örölők. Aszaló készülékek gyümölcs és fűzelek aszalására, gyümölcsvágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „Syphonia“ permetezők, hordozhatóan és kocsira szerelve a szőlők permetezésére, a szegencs és tormáncs, valamint a vértetű kiirtására, szőlő ekek gyártatnak és szállítatnak jótállás mellett a legjobb kivitelben

MAYFARTH PH. és TÁRSA

gazdasági gépgyárai vasöntődéje és gőzhámora által

BÉCS, II. Taborstrasse 71.

Kitüntetve 490 arany ezüst és bronz éremmel.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve. Képviselek és viszontárusitók kerestetnek.

Tüzifa eladási hirdetemény.

A székelyhidi uradalomnál

2000 öl száraz cser tüzifa

eladó és az ugy nagyobb részletekben, mint vagononként is (5 1/2 öl) bérmentve a következő állomásokra szállítatik, u. m.:

Bihar Diósz gre 92. Gyapoly 96. Pap Tamás 98. Bihar 102. Ér-Selind 92. Ér-Mihályfalva 94. Sz.-Gy.-Ábrány 104. Vámos-Pércs 104. Debreczen 109. Szoboszló 114. Kaba 120. P.-Ladány 124. Karczag 127. Kisujszállás 130. Báránd 121. Sáp 119. B.-Ujfalu 114. Mező-Keresztes 111 koronáért

Rendelések a székelyhidi uradalom számtartói hivatalához intézendők és pedig az összeg előleges megküldése mellett.

Egyedül valódi angol

THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvényszéki mintavédelem alatt áll.

Altoin ochter Balsam
aus der Schutzengel-Apotheke
A. Thierry in Pregrada
Jed. Böhmen - Oesterreich

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólrhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a melnek kóros bajainál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legrégibb bajokból is. 2. Kítűnő hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan eltűzi a hideglelést. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor, szélgyöresöt s a tagrágatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomtól s kigyógyít a Hämorrhoidákban, szeliden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál és szájothadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszűnteti a felbűfögést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és beibajoknál, u. m. sebeknél, lázhőlyag, szemölcs. égési sebek, fagyos tagoknál, ruh és kiütéseknél, megszünteti a fejfájást, szakgátást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a mellékelt zöld mezejű apáca-védjegyre! Hamisításoktól legjobban óvakodunk, ha egyenesen gyárból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Herzegovinában 4 kor, 60 fillér. Kevesebb nem küldetük. Szetküldés előrefizetés vagy összeg utánvétele mellett.

Miért szenved ön?? Hiszen önnek, amely gyógyulása bizonyos még akkor is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas operációt is elkerülheti, ha a valódi Thierry A. féle Centifolia kenőcsöt használ, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utlí-érhetlen. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók mellkeménykedésének, a tej e apadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyilasok, sebek, folyások, dagadt lábak s csontvesedéseknél, vágás, szuras, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbnukulus és ráknál; végre pokolvar, körömméreg, körömgnyűlés, a lábna járás közben történt kisebélése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyűlt vér, fűzugas stb. eseteiben. 2 tégely csomag csomagolással, postadíjjal együtt 3 kor. 50 fill. Témérdek elősmérő levél megtekinthető. Utánzatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke des Thierry (Adolf) Limited in Pregrada“ a tégelybe van-e égetve. Eme két gyógyhalásában utólrhetetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régibb, annál jobb, nem árt a szernek a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szetküldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elprédáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletében e világhírű, olcsó, megbizható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bionyos, hogy az én kítűnő szerem ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Cim:

Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn. Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

Uj szőnyeg-üzlet.

Fő üzletünk szőnyeg-osztályát

Kossuth-u. 11. sz. Zádor házba

helyeztük át, azt a mai kor igényeihez képest fényesen berendezvén. **A legújabb és legszebb**

**Futó, ágyelő és pamlagszőnyegekkel,
Ágy és asztal terítőekkel,
Pamlagtakarókkal,
Csipke és szövet függönyökkel,
Ló és koci pokróczokkal,
Flanell takarókkal,
Bútor szövetek és bútorplüssökkel,
Linoleum bőr és viasszos vásznakkal,**

dus választékban szereltük fel és tisztelettel kérjük továbbra is a n. é. közönség szíves pártfogását. (6—2)

Bosznay J. és Társa.

Debreczen, Kossuth-utca 5. és 11. szám.

A ki nem védekezik, az nem szüretel!

A szőlő **OIDIUM** betegsége ellen

egyetlen biztos hatású szer a dr. Aschenbrandt féle

Réz kénpor.

Leszállított ára Budapesten:

50 kilogrammos zsákokban a kilogramm **46 fl.**, — 10 és 5 kilogrammos zsákokban a kgr. **50 fl.**

Használata olcsóbb, mert kevesebb kell belőle, biztosabb, mert a lombhoz tapad, a szél le nem fújja, ajánlatosabb — mert a mustot nem bűdösíti — mint a tiszta kénpor vagy kénmáj.

A szőlő érését sietteti, a termés minőségét javítja.

Ott, ahol eddig a peronospora nem jelentkezett még az idén, ott a rézkénpor egyttal a peronospora ellen is mentesíti a szőlőt s így a **harmadik permetezés elmaradhat.** Ez pedig lényeges költségmegtakarítás.

Számos magyar gazda bizonyítványa kívánatra megküldetik.

Megrendeléseket elfogad a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“ Budapest V. Alkotmány-u. 31.

Megrendeléseket elfogadnak a vidéki megbízottak is.

Harmat-arczpor (pouder)

mely készítmény üde színt kölcsönöz az arcznak s nem rontja az arcbőrt. Kifűző illatu, teljesen ártalmatlan volta valamint finomsága által vetekedik bármilyen arcz vagy rizs-porral. Jól tapad s igen jól fed. A **Harmat crème** a **Harmat szappannal** együtt használva az arcbőrt üdévé, széppé teszi s megóvja a megránczosodástól. (Kapható 3 színben **fehér, rózsás s krém színben**) minta doboz Harmat pouder ára 50 fl. Nagy doboz ára 1 kor. és 2 kor. Ajánlja továbbá következő arcporait: **Berlini Fettpuder** (3 féle színben) Kis doboz ára 40 fl., nagy doboz 1 kor. s 1 kor. 60 fl. **Velutin Pouder** (3 féle színben) kis doboz 60 fl.

Mihalovits J. gyógyszerháza a Kigyóhoz Debreczenben.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostáival szemben.

Az egeresi gipszgyár

főraktára:

Stegmüller Árpádnál

Debreczen, Kölcsey-u. 3.

Az építésekhez ajánlom a t. kereskedő és iparos uraknak idei gyártmányu

friss gipszemet

u. m. **stukator gipszet** 60. klg. zsákokban, **alabastrum gipszet** 60 klg. zsákokban.

Kifűző minőségben, gyári árak mellett. Menyezett vakolásra egyáru a mésszel azonnal simítható és tűkőrsima lesz. Ajánlom továbbá **friss heocsini porland és román cementet. Kőbányai disztéglát sárga és piros színben.** nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek. Telefon 255.

7213—1902.

Árverési hirdetés.

A városi tanács közhírré teszi, hogy az ugynevezett Oláh ház utáni 26 hold 400 négyszögöl onódízántó-föld az 1902 é. szept. 10-én a város-házánál d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatni fog. A kikiáltási ár 15.000 kor. melynek 10% át az árverési szándékozók tartoznak az árverést vezető bizottság kezéhez készpénzben vagy megfelelő értékű értékpapírban bantépénzül letenni. Az árverési feltételek a város-házánál a számvevői hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1902. jul. 18.

A városi tanács.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idej temesvári Jakobi

országos vásár

f. évi augusztus hó 14 től bezárólag augusztus hó 18-ig fog megtartatni.

Augusztus 14. (csütörtök) 5 óra reggel előtt az állat felhajtása tilos!

Temesvárott, 1902. évi július hó 25-én.

A városi főkapitányságtól.

Bandl Rezső
főkapitány.

Bánati ló, szarvasmarha-, juh- és sertés vásár. Gyümölcs-, mezőgazdasági-, kereskedelmi- és iparvásár.

500 forintot

fizetek annak, aki **Bartilla fogvizének** használata mellett, melynek üvege 35 kr, valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzik (Csomagolások külön 10 kr.) **Bartilla-Wiukler Ed. Wlen, 19/I. Sommergasse 1.** — Kapható Debreczenben **Mihalovits István** a „Kigyóhoz“ címzett gyógyszerházaiban. **Tóth Béla** gyógyszerész. Határozottan kérjük **Bartilla-féle fogvizet.** Hamisítás feljelentéséért jó díjazás adatik.